

Юрій ВОЛЯНЮК

здобувачка освітньо-професійної програми «Професійна освіта», ЗУНУ
Науковий керівник - к.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
ЗУНУ Інна ЧИКАЛО

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДГОТОВКИ ОСВІТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Управлінська діяльність у сфері освіти в Україні має стратегічне значення, зафіксоване в законодавстві. Так, відповідно до Закону України «Про освіту» (2017), освіта визначена як державний пріоритет, що забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства, а її фінансування – інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави [3]. Особлива роль у цьому процесі належить керівнику закладу освіти, який, згідно зі ст. 26 зазначеного закону, не лише відповідає за освітню, фінансово-господарську та іншу діяльність закладу, але й є його повноважним представником у зовнішньому середовищі. Це зумовлює потребу у формуванні в освітніх керівників широкого спектру компетентностей – організаційних, управлінських, фінансових, кадрових, а також комунікативних і цифрових.

У сучасних умовах ці компетентності не можуть бути сформовані без активного використання цифрових технологій. Цифровізація освіти стала ключовим напрямом освітньої політики. Як зазначається у Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр., цифровізація є насиченням фізичного світу електронно-цифровими системами, що забезпечують взаємодію в кіберфізичному просторі [4]. У 2022 році Верховна Рада ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування інтегрованих інформаційних систем у сфері освіти». Цей документ започаткував

цифрову взаємодію між усіма рівнями органів управління освітою та учасниками освітнього процесу. Ключовим інструментом цієї трансформації є Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту (АІКОМ). Він покликаний спростити управлінські процеси, підвищити прозорість діяльності закладів освіти, забезпечити електронну звітність, облік учасників освітнього процесу та обмін інформацією з державними реєстрами [2]. Впровадження АІКОМ та інших цифрових інструментів створює передумови для якісно нового рівня підготовки керівних кадрів у сфері освіти. Проте дослідження вітчизняних науковців виявляють низку проблемних аспектів:

- цифрова нерівність – згідно з дослідженням Державної служби статистики України (2023), 74% міських закладів освіти мають високошвидкісний доступ до Інтернету, тоді як у сільській місцевості цей показник становить лише 47% [5].

- недостатній рівень цифрової компетентності – за даними Українського інституту розвитку освіти, лише 38% керівників закладів загальної середньої освіти мають високий рівень цифрової компетентності [1].

- фрагментарність інформаційних систем – незважаючи на впровадження АІКОМ, багато систем функціонують відокремлено, створюючи додаткове навантаження на адміністрацію закладів освіти.

Порівняння українського підходу до цифровізації управління освітою з міжнародними практиками свідчить про певні розбіжності. Провідні країни світу впроваджують інтегровані системи управління освітою, що поєднують функції адміністрування, аналітики та педагогічної підтримки [6]. Європейська рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu) пропонує диференціювати цифрові компетентності освітніх менеджерів за трьома рівнями [7]:

- базовий (використання цифрових інструментів комунікації, робота з електронними документами);

– середній (управління цифровим документообігом, організація хмарної співпраці);

– високий (стратегічне планування цифрової трансформації, аналіз даних для прийняття управлінських рішень).

Цифровізація управління освітою також порушує низку етичних питань, які повинні бути враховані при підготовці освітніх менеджерів: захист персональних даних, забезпечення цифрової рівності та інклюзії, збереження балансу між технологізацією та гуманізацією освітнього процесу [1]. Для ефективного формування цифрових компетентностей освітніх менеджерів доцільно застосовувати такі практичні підходи:

– поєднання традиційних форм навчання з онлайн-курсами;

– створення професійних спільнот для обміну досвідом;

– менторинг та коучинг;

– інтеграція модулів з цифрового управління до програм підготовки керівників.

Таким чином, цифрові технології постають не просто як інструмент автоматизації, а як ключова складова модернізації управлінської діяльності в освіті та підвищення якості підготовки освітніх керівників. Проте їх ефективне впровадження вимагає комплексного підходу, що враховує технологічні, педагогічні, організаційні та етичні аспекти цифровізації.

Список використаних джерел:

1. Биков В., Спирін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». 2020. Вип. 1. С. 27–36. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36)

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування інтегрованих інформаційних систем у сфері освіти : Закон України від 27.07.2022 № 2457-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2457-20>

3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>

4. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція, План, Заходи від 17.01.2018 № 67-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/67-2018-%D1%80>

5. Яворська Т. Цифрова трансформація освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. 2023. №91. С. 217–226. <https://doi.org/10.38014/osvita.2023.91.19>

6. OECD (2019). Education Policy Outlook 2019. OECD Publishing, Paris. https://www.oecd.org/en/publications/education-policy-outlook-2019_2b8ad56e-en.html

7. Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=2927523>